

ske uvildig Institution som Landhusholdningsselskabet, der er med til Løsning af saadanne Arbejdsproblemer, skulde gerne fritage Under-søgelsesresultaterne for enhver Tvivl om deres Objektivitet. Iøvrigt vil der ikke fra de to samarbejdende Selskabs Side være Modvilje mod at optage Repræsentation fra saavel Landarbejder- som Arbejds-giverside, saafremt dette maatte ønskes.

Statsbevillinger og Statskonsulenter.

Statsbevillingerne, som Selskabet administrerer, har været de samme som Aaret før, og Arbejdet er udført paa sædvanlig Maade. Af Statskonsulenterne er Statskonsulent Aug. Kjær, Aarhus, afgaaet paa Grund af Alder, og der er — som ved de nærmest foregaaende Statskonsulenters Afgang — ikke ansat nogen anden. At Landhusholdningsselskabet anser denne Udvikling for uheldig, har Selskabet ved tidligere Lejligheder givet Udtryk for, men saa længe der ikke inden for Landbo- og Husmandsforeninger er et stærkt Krav om Ansættelse af nye Statskonsulenter, vil der næppe være Mulighed for at faa Landbrugsministeriet til at gaa ind for saadanne Nyansættelser.

(Fortsættes).

Litteratur.

Sædskiftebogen.

I ethvert Landbrug er Jordens Dyrkning og Udbyttet, der opnaas, det grundlæggende for al videre Omsætning og Produktion. Dyrkningsmulighederne varierer stærkt fra Egn til Egn og fra Ejendom til Ejendom, og ved Tilrettelægnings af Driftsformen paa en Ejendom er det af stor økonomisk Rækkevidde, at man faar taget Hensyn til de specielle Forhold, som nu gør sig gældende paa denne Ejendom. Ved Planlægningen af Markdriften er det i første Række Sædskiftespørgsmaalene, der melder sig, og her er mange og forskelligartede Faktorer, der skal spille sammen for at skabe et velordnet Sædskifte afpasset efter de stedlige Muligheder.

Sædskiftet er derfor et vigtigt Afsnit af Driftslæren, og Sædskiftespørgsmaalene omtales overalt i Lærebøger og Haandbøger om Planteavl, dels som særlige Afsnit og dels under Om-talen af de forskellige Kulturer. Nogen selvstændig Haandbog om Sædskiftespørgsmaal har ikke hidtil foreligget, men med

„Sædskiftebogen“ har man faaet en saadan. Bogen er skrevet af Forstander *J. K. Jensen*, tidl. Haslev Landbrugsskole. Den er udsendt fra Landbrugsforlaget og koster kun Kr. 3,35.

Forstander *J. K. Jensen* har et langt Livs Erfaringer fra det landøkonomiske Arbejde, baade fra Skolegerning og fra Arbejdet i Foreningerne og blandt Landmænd. Man har altid Følelsen af, at *J. K. Jensen* helst træder sine Stier til selv. Han tager ikke uden videre andres Erfaringer og Opfattelser for gode Varer, før han selv har dannet sig sin Mening om dem.

En Sag, der optager ham, slipper han ikke, og at Sædskiftespørgsmaalene har hans Interesse, ses alene deraf, at han fra det praktiske Liv har indsamlet ca. 2 000 Sædskifteplaner. Ud af dette store Materiale er udvalgt et lille Hundrede Planer, der i Bogens største Afsnit er taget op til kritisk Behandling. Ja, for Kritik vil man finde, hvor Forst. *Jensen* fører Pennen. Et lille Svinkeærinde ind paa Fodringsomraadet eller om Frøblandingsspørgsmaal faar man med i Tilgift.

Emnet er i Bogen delt i 4 Hovedafsnit: Valg af Afgrøde, Antal Skifter, Afgrødernes Rækkefølge, og Sædskiftetyper.

Vedrørende Afgrødevalget gives der Oplysninger om Afgrødernes Ydeevne under forskellige Forhold, og deres Virkning paa de efterfølgende Afgrøder, dels gennem efterladt Plantenæring og Virkning paa Omsætningen i Jorden og dels gennem deres Indflydelse paa Forekomst af Ukrudt og Plantesygdomme, og der gøres Rede for, hvorledes Arbejdsforholdene og Arbejdsfordelingen kan øve Indflydelse paa Afgrødevalget, ligesom ogsaa Besætningen og Afsætningsforholdene øver deres Indflydelse herpaa.

Afsnittene om Antal Skifter og Afgrødernes Rækkefølge er ret kortfattede. Der findes her en interessant Opgørelse over Sædskifternes Længde, og den viser, at ca. 70 pCt. af samtlige undersøgte Ejendomme har 7 eller 8 Marksdrift, en halv Snes Procent har kortere Sædskifte, og Resten — 18 pCt. — har 9 eller flere Marker i Omdriften. Der omtales, hvorledes Forholdene kan nødvendiggøre, at Driften af en Ejendom maa deles i flere Sædskifter. Ændringer i Sædskiftet medfører altid Ulemper, og der manes til Forsigtighed ved saadanne Ændrin-

ger. Under Afsnittet om Afgrødernes Rækkefølge er der i et Sammendrag givet en Oversigt over de forskellige Afgrøders heldigste Placering.

Det sidste Hovedafsnit: Sædskiftetyper optager godt Halvdelen af Bogens Sider. Ved første Øjekast synes det noget rigeligt; men naar man læser Afsnittet igennem, opdager man, at det er en udmærket Form igennem en lang Række Sædskifteplaner fra det praktiske Liv at faa paapeget deres Dyder og Mangler. Det er et Afsnit, der sætter Tanker i Gang hos Læseren, og det er jo netop Hensigten.

Man faar et kort Indblik i Sædskiftets Historie og i de Sædskiftetyper, som blev benyttet i Begyndelsen af dette Aarhundrede, og derefter er det Sædskifter fra Nutiden, der behandles. De omtales gruppevis efter Omdriftens Længde og slutter med Sædskifter af mere speciel Natur som Sædskifter med Frøavl, varigt Græs, Selvforsyning, kvægløst Landbrug m. v.

Naar man læser „Sædskiftebogen“, faar man Følelsen af megen Erfaring og godt Kendskab til foreliggende Forsøgs-materiale. Men selv om Bogen har en god Inddeling i Afsnit, saa finder man dog ikke altid det, man søger, paa de Steder, hvor det naturligt maatte ventes. Visse Afsnit kunde ogsaa med Fordel have været noget fyldigere, f. Eks. vilde nogle Markskitser levendegøre, hvorledes Jordbeliggenhed, offentlige Veje e. lign. kan være afgørende for Sædskiftets Længde eller for Deling i flere Sædskifter. Ligeledes burde der i en Haandbog som denne under Omtalen af Sædskifteændringer have været givet Vejledning i Planlægning af saadanne Ændringer og vist Eksempler paa, hvordan Driften maa fastlægges en Del Aar fremover. Dette er et meget vigtigt Sædskiftespørgsmaal, som mange kommer galt fra.

Den Kritik, som Forstander Jensen giver af de mange Sædskifteplaner, er god; men det forhindrer ikke, at der kan være delte Meninger om, hvorvidt han altid har Ret i sine Synspunkter. Andre vilde nok ikke tolerere slet saa megen Havre, som af og til faar Lov at passere her. Brug af 2 enaarige Græsmarker i Stedet for 1 toaarig i Sædskifter er en Ting, som